

Audiodeskrypcja ogólna wystawy Pałac Jasminy Cibic

Wystawa mieści się na pierwszym piętrze Pałacu Maurycego Poznańskiego.

Wejście od strony klatki schodowej z windą prowadzi najpierw do małego przedsionka. Po prawej stronie znajduje się sala, w której prezentowany jest film „Dar”. Sala jest zaciemniona, są proste ławki, żeby usiąść. Film przywołuje przykłady politycznych darów o wyjątkowym ładunku, w tym architekturę, sztukę, muzykę i taniec, oddane państwom narodowym i ideologii. Wszystkie sceny nagrano w gmachach, które były darami i służyły osiągnięciu celów ideologicznych, jak: Pałac Narodów w Genewie, paryska siedziba Francuskiej Partii Komunistycznej autorstwa Oscara Niemeyera, Pałac Kultury i Nauki w Warszawie oraz Dom-Pomnik Komunistycznej Partii Bułgarii na szczycie góry Buzłudża. Film podąża śladem trzech postaci reprezentujących kulturę. To jedyny dar zdolny zjednoczyć podzielony naród. Z przedsionka na wprost są drzwi do Sali Odczytowej. Pomieszczenie jest prostokątne, wejście w narożniku dłuższego boku. Całe pokryte jest drewnianą, oryginalnie zachowaną bogato zdobioną boazerią. Podłoga wyłożona parkietem. Drugi narożnik dłuższego boku jest zaokrąglony i tam znajduje się potrójne okno wychodzące na dziedziniec. Na środku pomieszczenia po lewej stronie od wejścia znajduje się podpora: do wysokości ok. 1 metra filar, na nim stoi bogato zdobiona kolumna też około 1 metra wysoka, powyżej przechodzi w kolumnę żłobkowaną. Styka się z jednym z trzech metalowych stelaży, na których wiszą hamaki. Ustawione są na rzucie śmigła o trzech ramionach. Jest to scenografia performansu „Rozkosz wydatków”, podczas którego artystki śpiewają leżąc na hamakach. Instalacja łączy w sobie retorykę polityk kulturalnych i nieobecność kobiet przy wszystkich państwowotwórczych aktach dwudziestowiecznej polityki. Żeński zespół wokalny przedstawia tu archiwalne wypowiedzi skradzione kobietom, a instrumentalizujące sztukę i architekturę. Utwór, śpiewany przez performerki leżące w hamakach haftowanych w slogany polityczne, łączy władzę państwową, kulturę i ciało artystki w jeden spektakl.

Drugie wejście do Sali Odczytowej znajduje się niemal dokładnie po przekątnej, przy narożniku krótszego boku. Wychodzi się na mały hol. Po lewej są dwuskrzydłe drzwi wychodzące na zabytkową klatkę schodową. Po prawej znajduje się tzw. Sala Lustrzana. Wejście do sali to podwójna arkada wsparta dwiema żłobkowanymi kolumnami o głowicach korynckich (liście akantu). Sala jest prostokątna, obita tkaniną w różę. Na wprost wejścia są dwa zakończone łukiem okna z lustrem

między nimi. Prawe okno znajduje się we wnęce wykusza. Po środku sali ustawiona jest rzeźba w formie dużej obręczy „Niewzruszona gwiazda przewodnia na naszej drodze przeobrażenia”. Ustawiona jest pod kątem 45st. jak wskazówki zegara za dziesięć czwarta.

Po bokach sali są dwa przejścia do kolejnych pomieszczeń ustawionych amfiladowo. Po prawo przejście jest szersze u góry szerokie lustro w zdobionej ramie. Trzy kolejne sale mają ściany zasłonięte kotarami. Na kotarach w kolorach brązowo-czarnych znajdują się wzory zaczerpnięte z gobelinów, które zdobiły sale byłego Pałacu Federacji w Belgradzie. W gmachu tym Tito, prezydent Jugosławii, zainaugurował w 1961 roku Ruch Państw Niezaangażowanych. Figury, które występują na kotarze powtórzone są w kształcie siedzisk, które znajdują się w pierwszej i ostatniej sali. Prace zawieszono w tych salach to fotografie o wymiarach 100x80. Wszystkie obiekty sfotografowane są na czarnym tle. Oświetlone są punktowo. Fotografie wyłaniają się z półmroku.

W pierwszej sali na bocznych ścianach wiszą po trzy fotografie z cyklu „Artyści rewolucyjni”. Są to przedstawienia tyłów obrazów z Międzynarodowej Kolekcji Sztuki Nowoczesnej. Zbiór utworzono z darów przekazanych przez europejskie artystki i artystów w odpowiedzi na apel grupy „a. r.”, która następnie powierzyła go opiece Muzeum Sztuki. Na tyłach sfotografowanych obrazów znajdują się liczne karteczki potwierdzające udział prac w wystawach. Dzieła obsiadły różne formy. Większe i mniejsze, o bardziej lub mniej rozłożystych skrzydłach. Wszystkie w kolorach beżu i szarości.

W kolejnej sali prezentowane są prace z cyklu „Ojcowie założyciele”. Po trzy prace na obu bocznych ścianach. Prezentują zdjęcia gatunków róż nazwanych na cześć ojców założycieli projektu europejskiego, w tym polityków przeciwnych faszyzmowi. Wiele z przedstawionych kwiatów niemal zniknęło z ogrodów na naszym kontynencie.

W ostatniej sali są prace z cyklu „Sztafety młodych”. Fotografie przedstawiają rzeźbione pałeczki używane w Sztafecie Młodości – masowej imprezie urządzonej co roku w byłej Jugosławii na cześć urodzin prezydenta Federacji, Josipa Broz Tity. Młodzież ze wszystkich sześciu republik uczestniczyła wspólnie w tym zrywie. Propagowano tak solidarność, jak i nastroje antynacjonalistyczne. W latach 1957–1987 pałeczki były projektowane przez artystki oraz artystów i ceremonialnie wręczane w darze prezydentowi.

Na ścianie na wprost znajduje się największa fotografia. Tak jak poprzednie z czarnym tłem. To „Lipican 508 Neapolitano Thais XL (ur. 11.04.2005)” o wymiarach 150x200cm. To portret białego konia lipicana Neapolitano Thais XL, który Słowenia oficjalnie podarowała w 2009 roku bliskowschodniemu dyktatorowi Muammarowi Kaddafiemu. Zdjęcie przedstawia ucieśnienie konia trojańskiego. Przywołuje podarek wręczony tuż po kryzysie finansowym w nadziei na nawiązanie współpracy gospodarczej. Tym sposobem dar staje się nie tylko pionkiem w strategii *soft power*, ale także współwinnym w produkcji ideologii.

Przechodząc z sali lustrzanej w lewo – węższym przejściem przechodzi się do kolejnych dwóch amfiladowo rozmieszczonych pomieszczeń. Pierwsza sala wypełnia instalacja inspirowana darami przekazanymi Lidze Narodów przez artystów-amatorów i półprofesjonalistów. Ściany sali pokrywają wzory, które Cibić zaczerpnęła z darów przekazanych Pałacowi Narodów w Genewie w 2016 roku. Tapeta w pionowe rytmiczne linie o różnej grubości od kilku milimetrów do ok. 4,5 cm. Zmienne kolory: jasnobezowy, jasno i ciemnoszary, jasno i ciemnobrązowy, czarny. Czarny pas jest najszerszy, symetrycznie po bokach pasy coraz jaśniejsze, podzielone cienkimi liniami w innych kolorach. Wzór rytmicznie powtarzają się na wszystkich ścianach. Pomiędzy tymi pasami przeplatają się różne figury geometryczne: m.in. czarne kwadraty, żółte lub białe wydłużone prostokąty ułożone po skosie. W odróżnieniu od regularnych pionowych pasów elementy zaczerpnięte z abstrakcyjnych obrazów Malewicza rozmieszczone są na wszystkich czterech ścianach nieregularnie, dynamicznie.

Na tle tapety wiszą werble po osiem na każdej ze ścian. Wiszą na wysokości około metra. Średnica każdego instrumentu ma około 35 cm. Widać na nich ślady użytkowania. Na membranach namalowano propozycje flag Ligi Narodów: Na przykład glob ziemski ze złotymi promieniami na białym i czarnym tle, albo złota dwunastoramienna gwiazda na czarnym niewiele mniejszym kole na białym tle. Werble symbolizują hymny i marsze, dwie formy muzyczne stanowiące integralną część państwa narodowego, jego tworzenia oraz rozpadu.

W ostatniej sali prezentowany jest film „Dar II”. Przedstawia przełożoną na ruch płomienną przemowę postaci Artysty z aktu pierwszego, czyli pracy prezentowanej zaraz przy wejściu.

Oboje tańczą bosobos w beżowych strojach na stołach w sali plenarnej. Kobieta jest w kombinezonie bez rękawów a mężczyzna w spodniach z nagim torsem. Poruszają

się powoli, gestykulują przyjmując nowoczesne figury. Wygłoszony na początku wystawy atak na siły polityczne powraca jako taniec. Ma przypomnieć, czym grozi zerwanie więzi między kulturą a społeczeństwem.

Autorka: Katarzyna Mądrzycka-Adamczyk

Konsultacja ekspercka: Magdalena Rutkowska